

MANAGEMENT LETTER

8 december 2017 Gemeente Woerden

Aan het College van burgemeester en wethouders van
de gemeente Woerden
Postbus 45
3440AA WOERDEN

Rotterdam, 8 december 2017

Geacht college,

Voor u ligt onze managementletter 2017 die wij hebben opgesteld naar aanleiding van de door ons tot nu toe uitgevoerde werkzaamheden in het kader van de controle van de jaarrekening 2017 van de gemeente Woerden. Wij brengen hiermee verslag uit over de bevindingen naar aanleiding van de interim-controle. Bij de interim-controle richten wij ons voornamelijk op de kwaliteit van de bedrijfsvoering en in het bijzonder de aanwezige beheersmaatregelen rondom belangrijke financiële processen in het kader van onze opdracht tot controle van de jaarrekening.

Wij merken op dat de bevindingen zijn gebaseerd op onze werkzaamheden uitgevoerd in oktober-november 2017. Onze bevindingen hebben betrekking op de opzet en het bestaan van de administratieve organisatie en de daarin opgenomen maatregelen van interne beheersing (AO/IB). De punten in deze managementletter zijn afgestemd met **xx** , **xx** en **xx**.

Wij bedanken de directie en de medewerkers van de gemeente Woerden voor de open en constructieve samenwerking bij het verrichten van onze controlewerkzaamheden en de totstandkoming van onze rapportage.

Tot het verstrekken van nadere toelichting zijn wij uiteraard graag bereid.

Met vriendelijke groet,

drs. D.J. Han RA

INHOUDSOPGAVE

1. Accountantscontrole	2
1.1. Reikwijdte van de opdracht	2
1.2. Controleaanpak	3
2. Sociaal domein	5
3. Administratieve organisatie en beheersing	7
4. Actualiteiten	18
4.1. Wijzigingen in de BBV	18
4.1.1. Uniforme taakvelden: betrouwbare informatie voor interne sturing en externe vergelijkbaarheid	18
4.1.2. Het activeren van investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	19
4.2. Parkeerinkomsten	20
4.3. In Control Statement (rechtmatigheidsverantwoording door het college)	22
4.4. ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit)	23
4.5. Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren (WNRA)	24
4.6. Mogelijke goedkeurende verklaring bij de PGB voor de SVB over 2017	25
4.7. Cybersecurity en cybercrime	27
4.8. Meldplicht datalekken en Wet Bescherming Persoonsgegevens	27
4.9. Invoering Algemene Verordening Gegevensbescherming per 25 mei 2018	28

ACCOUNTANTSCONTROLE

Geen 'check the box' benadering

1. ACCOUNTANTSCONTROLE

1.1. Reikwijdte van de opdracht

In het kader van de door de raad aan ons verstrekte opdracht tot controle van de jaarrekening 2017 van de gemeente Woerden brengen wij u hierbij verslag uit van de belangrijkste bevindingen en aanbevelingen naar aanleiding van de interim controlewerkzaamheden die wij onlangs hebben uitgevoerd.

Onze uitgangspunten

Wij maken mede gebruik van de administratieve organisatie en het daarvan deel uitmakende systeem van interne controle van uw gemeente. De opzet en het bestaan van de administratieve organisatie hebben wij op een aantal noodzakelijke punten onderzocht.

Onze controle was niet gericht op het vormen van een oordeel over de administratieve organisatie als zodanig. De in deze managementletter opgenomen bevindingen kunnen dan ook niet als limitatief worden beschouwd.

Onze werkzaamheden zijn erop gericht een oordeel te kunnen geven over de jaarrekening 2017 van de gemeente Woerden en niet primair op het opsporen van fraudes of onregelmatigheden in uw organisatie. De bevindingen in deze brief zijn daarom beperkt tot de punten die voortvloeien uit de door ons uitgevoerde werkzaamheden. Indien onze werkzaamheden aanwijzingen hebben opgeleverd voor opgetreden fraudes of onregelmatigheden, dan zouden wij u daarover onmiddellijk rapporteren. Ons zijn geen aanwijzingen voor fraudes bekend.

Bij onze controlewerkzaamheden hebben wij als uitgangspunt de door de raad vastgestelde toleranties gehanteerd. De raad heeft ons daarbij opgedragen om bij onze oordeelsvorming en rapportering uit te gaan van de hierna vermelde goedkeurings- en rapporteringstolerantie.

Soort oordeel	Goedkeurend	Met beperking	Oordeel-onthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening	≤1%	>1% en ≤3%	n.v.t.	>3%
Onzekerheden in de jaarrekening	≤3%	>3% en ≤10%	>10%	n.v.t.

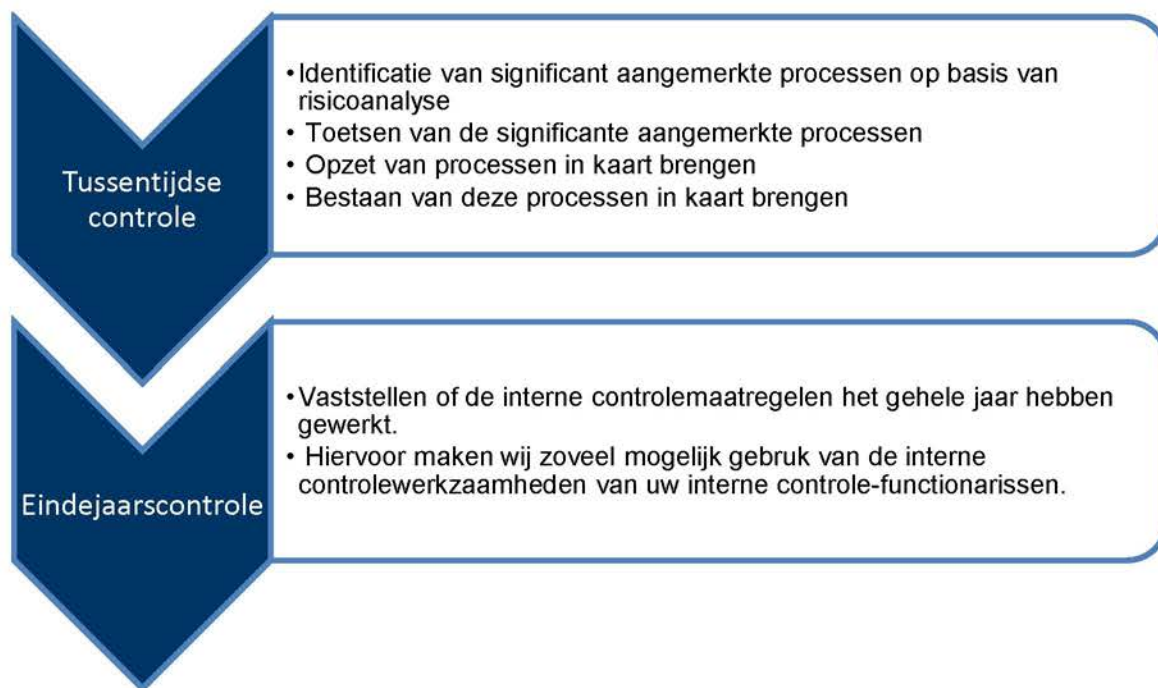
Op basis van de begroting 2017 van de gemeente Woerden betekenen bovengenoemde percentages dat een totaalbedrag aan fouten in de jaarrekening van € 1,1 miljoen en een totaal van onzekerheden van € 3,4 miljoen de goedkeurende strekking van de controleverklaring niet zullen aantasten. De rapporteringstolerantie is gelijk aan 50% van de goedkeuringstolerantie.

Onze controle richt zich tevens op de getrouwheid en rechtmatigheid van de informatie in de SiSa-bijlage van de jaarrekening. Voor SiSa gelden specifiek voorgeschreven rapporterings-toleranties die veelal lager zijn dan uw rapporteringstolerantie.

Wij passen deze voorgeschreven SiSa-toleranties eveneens op correcte wijze toe.

1.2. Controleaanpak

In overeenstemming met de wet resulteert onze accountantscontrole in het afgeven van een controleverklaring zowel met betrekking tot de rechtmatigheid van het financieel beheer (worden de financiële beheershandelingen conform de van toepassing zijnde wet- en regelgeving verricht) als met betrekking tot de getrouwheid (het getrouwe beeld van de financiële positie en het saldo van de baten en lasten). Onze controle valt globaal uiteen in een tweetal momenten.

SOCIAAL DOMEIN

Persoonlijke aandacht en betrokkenheid

2. SOCIAAL DOMEIN

Het jaar 2016 was voor zowel de gemeenten als hun accountant een hectisch jaar door de controle van de geldstromen binnen het sociaal domein (Wmo en Jeugd). Dit heeft tot veel zorg en discussie geleid bij zowel het opstellen van de jaarrekening als bij de controle 2016. Daarnaast heeft dit in de meeste gevallen geleid tot een langere doorlooptijd van de controles.

Uiteindelijk zijn bij de jaarrekeningcontrole 2016 van de gemeente Woerden zodanige onzekerheden geconstateerd, dat een verklaring met beperking is afgegeven.

De knelpunten bij de gemeente Woerden, ten aanzien van Sociaal Domein betreffen:

- Onzekerheid met betrekking tot de bestedingen Persoonsgebonden budget (PGB) via de SVB. Zowel qua juistheid, volledigheid als rechtmatigheid van de bestedingen de gemeente afhankelijk van de werkzaamheden door en bij de SVB. Het is de vraag of ook over 2017 de bestedingen via de SVB onzeker zullen zijn. Wij verwijzen naar paragraaf 4.6 in deze brief. Uw gemeente overweegt om zich minder afhankelijk op te stellen van de SVB en zelf aanvullende materiële controles op de PGB- bestedingen uit te voeren. Belangrijke aspecten, die leiden tot onzekerheid als de gemeente geen aanvullende controles uitvoert, die niet worden gedekt via de controle door de accountant van de SVB betreffen vaststellen van de prestatielevering bij persoonsgebonden budgetten en betalingen op persoonsgebonden budgetten over 2017 in 2018.
- Zorgaanbieders die een verantwoording met een totaal declaratiebedrag boven € 125.000 indienen, moeten een controleverklaring van hun accountant aanleveren. Het beschikbaar zijn van een goedkeurende controleverklaring geeft een onderbouwing van de daadwerkelijke levering van de zorg (prestatielevering) door de zorgleverancier aan de rechthebbende. Een beperkt aantal zorgaanbieders heeft geen controleverklaring bij de jaarrekening ingediend. Verder hoeven zorgaanbieder met een declaratiebedrag onder de €125.000 geen controleverklaring in te dienen. Hierdoor ontstaat er onzekerheid omtrent de prestatielevering.
- Voor de inkoop van zorg met betrekking tot WMO en Jeugd werkt de gemeente Woerden samen met andere gemeenten via Utrecht-West. Door Utrecht- West wordt namens de samenwerkende gemeenten zorg ingekocht en gecontroleerd. Met betrekking tot de inkoop van zorg is er een complexiteit in de controle van de bestedingen doordat er middels een gemiddeld tarief is ingekocht, dat alleen op totaalniveau bij Utrecht-West gecontroleerd kan worden. Bij de controle van de productieverantwoordingen constateert Utrecht-West bij de controle die zij uitvoert een aantal bevindingen. Op welke wijze de geconstateerde bevindingen een eventueel effect hebben op de afrekening van de zorg richting de zorgleveranciers is niet concreet door de gemeente vastgelegd.
- Ontoereikende cliëntenregistratie als gevolg van het ontbreken van registratie van prijzen en aangegane verplichtingen.

Wij gaan de knelpunten uit de controles sociaal domein 2016 van gemeenten in algemene zin (en niet specifiek die van de gemeente Woerden) met collega accountants delen en bespreken welke acties door de gemeente ondernomen kunnen worden om soortgelijke knelpunten voor 2017 te voorkomen. Wij zullen de mogelijke acties delen met de collega's die binnen uw gemeente verantwoordelijk zijn voor het sociaal domein. Naar verwachting zullen de accountantskantoren hierover binnen de Werkgroep Decentrale Overheden van onze beroepsgroep NBA dit najaar nader over spreken.

ADMINISTRATIEVE ORGANISATIE EN BEHEERSING

Het gevoel in control te zijn is een goed gevoel

3. ADMINISTRATIEVE ORGANISATIE EN BEHEERSING

Bij het beoordelen/opstellen van procesbeschrijvingen zijn diverse beheersmaatregelen geïdentificeerd. Deze procesbeschrijvingen zijn echter (nog) niet allen up to date. Daarnaast zijn de procesbeschrijvingen (nog) niet voldoende concreet gemaakt om te kunnen spreken van key controls. Een adequate procesbeschrijving bevat een beschrijving van de interne beheersingsmaatregelen die uw gemeente heeft getroffen, waarbij u antwoord geeft op de volgende vragen: wie doet wat, waarom, wanneer, waarmee en met welk doel? Met uw Coördinator jaarrekening en Interne controle maken wij graag afspraken over welke processen beschreven dienen te worden, de vorm van aanlevering en het moment van beoordeling.

Als onderdeel van onze controle hebben wij tevens uw risicoanalyse beoordeeld. Hierbij constateren wij dat in deze analyse geen adequate omschrijving is gegeven van de getroffen / te treffen maatregelen. Wij adviseren u om de risicoanalyse verder uit te werken zodat er beter inzicht is in de risico's en bijbehorende maatregelen. Hiervoor zijn reeds kaders geschetst in de notitie financiële sturing 2017.

Daarnaast blijkt uit bevestigend vragenonderzoek dat er in de diverse processen verschillende beheersmaatregelen zitten. Deze zijn echter niet zichtbaar vastgelegd waardoor wij hier niet op kunnen steunen. De belangrijkste maatregelen hierin is de controle op prestatielevering.

Wij hebben de volgende processen tijdens onze interim controle beoordeeld:

1. Inkoop- en aanbestedingen
2. Betalingsproces
3. Personeelsproces
4. Subsidieverstrekingen
5. Verstrekken van zorg in natura en PGB op basis van de Wmo en de Jeugdwet
6. Belastingopbrengsten
7. Grondexploitatie

Op een aantal onderdelen zien wij aanbevelingen om de interne beheersingsmaatregelen aan te scherpen. Deze punten hebben wij hieronder in kaart gebracht.

- = afgerond
- = niet urgent, op te lossen op lange termijn
- = matig urgent, op te lossen voor de volgende interim-controle in najaar 2018
- = urgent, op te lossen voor de jaarrekeningcontrole in voorjaar 2017, enerzijds omdat dit een zodanig kritiek proces is en anderzijds omdat afwikkeling noodzakelijk is voor de jaarrekeningcontrole

Proces: Inkoop- en aanbestedingen

Jaar	Titel	Bevinding	Aanbeveling	Status 2017	Rating	Reactie management
2016	Europese Aanbesteding en - preventief	<p>Binnen het Europese aanbestedingsproces zelf zijn onvoldoende zichtbare beheersingsmaatregelen die borgen dat altijd op de juiste wijze is aanbesteed. Iedere budgethouder is binnen de gemeente Woerden zelf verantwoordelijk voor naleving van Europese aanbestedingen.</p> <p>Op basis van onze werkzaamheden blijkt dat er in 2017 onvoldoende zichtbare preventieve interne beheersingsmaatregelen in het kader van Europese aanbestedingen is opgenomen.</p>	<p>Een maatregel zou kunnen zijn dat bij het aanmaken van een verplichting direct wordt getoetst of die verplichting op de juiste wijze is aanbesteed. Verderop is overigens de bevinding opgenomen dat niet altijd verplichtingen worden aangemaakt.</p> <p>Een andere maatregel zou kunnen zijn om inkopen via een digitale workflow te laten verlopen, waarbij afhankelijk van de omvang van de inkoopwaarde de juiste aanbestedingsvorm wordt afgedwongen.</p>	In 2017 is het inkoopbeleid door de gemeente Woerden geactualiseerd. Vanaf eind 2017 werkt de gemeente met een "startdocument", die dient als een inkoopstrategie. Voornemen is om per 2018 voor iedere aanbesteding een dergelijk document op te stellen.		
2017	Europese aanbestedingen - repressief	Ten tijden van de interimcontrole is gebleken dat er gedurende het jaar nog geen spendanalyse is uitgevoerd met betrekking tot inkoop.	<p>Wij adviseren u om gedurende het jaar een analyse te doen op de bestedingen per crediteur, waarbij wordt nagegaan hoe de opdracht(en) aan de crediteur zijn aanbesteed en of dit conform EU- aanbestedingsrichtlijnen is verlopen</p> <p>Wij hebben met de inkoopadviseurs van de gemeente afspraken gemaakt over de mate van diepgang /vastlegging van deze analyse. Deze spendanalyse dient voorafgaand de jaarrekeningcontrole gereed te zijn.</p>			
2017	Verplichtingen administratie	<p>Binnen de gemeente bestaat er de mogelijkheid gebruik te maken van de verplichtingenadministratie. Echter wordt deze mogelijkheid niet door alle budgethouders gebruikt.</p> <p>Een onvolledige verplichtingenadministratie brengt risico's met zich mee omtrent de volledigheid van de verplichtingen in de jaarrekening 2017.</p>	<p>Wij adviseren erop toe te zien dat alle openstaande verplichtingen inzichtelijk worden gemaakt en ook als zodanig worden geadministreerd in relatie tot de transitoria. De verplichtingenadministratie is hier een middel voor. Uiteraard is het hier bij van belang dat intern eenduidige en uniforme procedures worden opgesteld en dat de naleving hiervan periodiek gemonitord wordt om de volledigheid van de openstaande verplichtingen inzichtelijk te houden.</p> <p>Voor de jaarrekeningcontrole 2017 verzoeken wij u om alle verplichtingen in kaart te brengen en te motiveren dat deze volledig zijn.</p>			

Jaar	Titel	Bevinding	Aanbeveling	Status 2017	Rating	Reactie management
2017	Prestatielevering inkopen	<p>Controle op prestatielevering is een belangrijk onderdeel van de factuurcontrole.</p> <p>Facturen waarvoor de prestatie nog niet (geheel) is geleverd, mogen immers nog niet betaald worden. In de "goedkeuringsflow" in de financiële administratie is goedkeuring voor het aspect prestatielevering niet afzonderlijk opgenomen en volstaat autorisatie door de budgethouders.</p> <p>Bij de interim controle hebben wij nog geen controle kunnen verrichten op dit onderdeel, door het ontbreken van controledocumentatie.</p>	<p>Het risico bestaat dat de gemeente betalingen doet waarvoor nog geen levering heeft plaatsgevonden.</p> <p>Wij adviseren de gemeente daarom om om de goedkeuringsflow op dit aspect aan te passen. Het is hierbij van belang dat zichtbaar wordt gedocumenteerd op basis waarvan het akkoord voor de prestatielevering wordt gegeven.</p> <p>Daarnaast adviseren wij om waar relevant de onderbouwing van de prestatieverklaring vast te leggen in de workflow. Dit kan door middel van het toevoegen van documentatie aan de factuur waaruit de prestatielevering blijkt, dan wel door een toelichting op te nemen in de workflow waarin wordt gemotiveerd door de prestatieverklaarder op basis waarvan prestatielevering is vastgesteld (bijvoorbeeld inspectie van het werk op een bepaalde datum).</p> <p>Voorafgaand de jaarrekeningcontrole dient de opgevraagde controledocumentatie inzake prestatielevering opgeleverd te zijn. Gezien het aantal opgevraagde gegevens gebaseerd is op tussentijdse cijfers zal er middels de PBC- lijst van de jaarrekeningcontrole een aanvullende uitvraag plaatsvinden.</p>			
2017	Crediteurenstamgegevens	<p>Wij hebben op basis van bevestigend vragenonderzoek begrepen dat alle wijzigingen van bankrekeningnummers van crediteuren er een controle hierop plaatsvindt door de applicatiebeheerder of het rekeningnummer terecht is gewijzigd. Echter is uit onze lijncontrole gebleken dat deze controle niet plaatsvindt wanneer de budgethouder de factuur herkent. Hierbij bestaat er een risico op juiste betalingen.</p> <p>Tot slot stellen wij vast dat er geen procesbeschrijving is inzake mutatie van crediteurenstamgegevens.</p>	<p>Wij adviseren u om bij het muteren van crediteurenstamgegevens in het proces een "vierogen- principe" te waarborgen.</p> <p>Daarnaast vragen wij u om ons het vereiste inzicht te geven in de interne beheersing omtrent de crediteurenstamgegevens in 2017. Tezamen met de overige processen maken wij graag afspraken over vorm van aanlevering en moment van beoordeling.</p>			

2017	Autorisatie facturen	Wij hebben ten tijden van de interimcontrole alle facturen tot november 2017 beoordeeld op autorisatie. Wij hebben hierbij geconstateerd dat er 21 facturen enkel door de eindcontrole zijn geautoriseerd, dus niet door het team / budgethouder. Dit is niet conform jullie eigen procedurebeschrijving.	Wij adviseren u om voor alle facturen in het autorisatieproces tenminste een "vierogen-principe" te waarborgen.			
------	-----------------------------	---	---	--	---	--

Proces: Personeel

Jaar	Titel	Bevinding	Aanbeveling	Status 2017	Rating	Reactie management
2016	Controlemutaties	Wij hebben geconstateerd dat controlewerkzaamheden op personeelsdossiers en op salarisstrookjes niet zichtbaar worden uitgevoerd. Wij hebben op basis van de lijncontrole geconstateerd dat de repressieve controle op 1 ^e run salarisstrookjes zichtbaar plaatsvindt. Echter is de controle op salarismutaties voordat deze naar ADP worden verstuurd niet zichtbaar.	Wij adviseren de gemeente om voorafgaand het doorsturen van de mutaties richting ADP een interne controle te doen. Deze controle is gericht op de juistheid en volledigheid van de mutaties aan de hand van onderliggende documentatie.	Punt is deels opgevolgd.		
2017	Inhuurdesk	Op basis van interview is gebleken dat specialistische inhuur door de gemeente Woerden wordt gedaan via de inhuurdesk. Van dit proces is nog geen beschrijving aanwezig.	Graag ontvangen wij voorafgaand de jaarrekeningcontrole een procesbeschrijving omtrent inhuur derden via de inhuurdesk. Deze beschrijving dient in te gaan op de maatregelen die de gemeente heeft getroffen om onrechtmatigheid van inhuur derden te signaleren (wie doet wat, waarom, wanneer, waarmee en met welk doel?).			

Proces: Subsidieverstrekkingen						
Jaar	Titel	Bevinding	Aanbeveling	Status 2017	Rating	Reactie management
2016	Hanteren checklist	Om de juistheid en de rechtmatigheid van subsidieaanvragen zichtbaar te beoordelen hanteert de gemeente goede en uitgebreide checklists. Voorgaand jaar is geconstateerd dat bij 2 van de 5 door ons beoordeelde subsidieverstrekkingen deze ingevulde checklists niet voor ons beschikbaar waren.	Wij adviseren u de checklists voor de beoordeling van subsidieaanvragen en subsidievaststellingen structureel toe te passen.	Opgevolgd.		
2017	Subsidieregister	Op basis van interview is gebleken dat er gedurende het jaar onvoldoende zicht is op de tijdigheid van afgegeven subsidievaststellingen. Op basis van navraag bij de afdeling blijkt dat er in 14 gevallen sprake is geweest van een te late vaststelling dan vereist conform eigen subsidieverordening.	Wij adviseren u om het subsidieregister actueel bij te houden en te voorzien van een signaleringsfunctie.			

Proces: Bouwleges						
Jaar	Titel	Bevinding	Aanbeveling	Status 2017	Rating	Reactie management
2017	Juistheid tarieven	Voorgaand jaar is geconstateerd dat er geen zichtbare controle plaatsvindt op de juistheid van de ingevoerde legestarieven in pakket ten behoeven van omgevingsvergunningen. Dit jaar hebben wij tevens geen zichtbare controle ontvangen. Op basis van onze eigen werkzaamheden zijn geen bijzonderheden geconstateerd.	Wij adviseren u jaarlijks bij de invoer van de nieuwe tarieven in het systeem deze zichtbaar te controleren. Hierbij verwachten wij dat op de uitdraai van de ingevoerde tarieven wordt aangegeven of deze conform de legesverordening zijn.	Zichtbare controle is niet opgepakt. De gemeente voert wel controles uit bij het opstellen van de factuur.		

Proces: Sociaal Domein

Jaar	Titel	Bevinding	Aanbeveling	Rating	Reactie management
2017	Ondertekening aanvragen	<p>Conform de beleidsregels van de gemeente Woerden en de Algemene Wet Bestuursrecht (AWB) art 4.2 dient een aanvraag voor WMO ondertekend te zijn. Een aanvraag binnen de gemeente Oudewater betreft een ondertekend ondersteuningsplan.</p> <p>Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geconstateerd dat de werkwijze van de gemeente Woerden niet conform het eigen beleid is. De ondersteuningsplannen zijn digitaal geautoriseerd (middels een vink of notitie), echter is niet te achterhalen wie deze autorisatie heeft gedaan.</p>	<p>Op basis van de Algemene Wet Bestuursrecht art 4.5 blijkt dat de gemeente "kan" besluiten om een aanvraag te weigeren wanneer deze niet voldoet aan de wettelijke vereisten. Hiermee is de gemeente dit niet verplicht.</p> <p>Wij willen u ten eerste adviseren om de AWB wel te volgen en aanvragen te laten ondertekenen.</p> <p>Indien u er bewust voor kiest om van de AWB af te wijken adviseren wij u om de eigen beleidsregels aan te passen naar de huidige gang van zaken.</p> <p>Daarnaast adviseren wij u om bij de ontwikkeling omtrent de inwonerscloud een wijze van autorisatie toe te passen (zoals DIGID), waardoor digitale ondertekening kan plaats vinden, die te herleiden is naar een uniek persoon.</p>		
2017	Zichtbare controles	Binnen de verschillende processen in het sociaal domein worden diverse controles uitgevoerd. Echter zijn deze niet zichtbaar vastgelegd. Zo worden steekproefgewijze controle uitgevoerd op het afgeven van juiste beschikkingen WMO en wordt in het kader van de jeugdhulp het woonplaatsbeginsel getoetst aan de hand van een stappenplan van het VNG. Beiden controles liggen echter niet zichtbaar vast.	Wij adviseren u om de controle op juistheid van afgegeven beschikkingen en het woonplaatsbeginsel zichtbaar vast te leggen.		
2017	Uitputting budgetten	Op basis van bevestigend vragenonderzoek blijkt dat de gemeente o.a. door DBC- systematiek in de jeugdzorg, wijze van registratie in cliëntregistratie en het hanteren van gemiddelde prijzen niet goed in staat is om tussentijds de uitputting van budgetten te monitoren.	Wij hebben vernomen dat de gemeente in samenwerking met Qumulus bezig is met de ontwikkeling van software. Hiermee zou het eenvoudiger zijn om de uitputting van budgetten te monitoren. Wij onderschrijven de gekozen weg en vragen u om ons te informeren over de ontwikkelingen.		
2017	Qumulus	Op basis van bevestigend vragenonderzoek hebben wij vernomen dat de gemeente in gesprek is met Qumulus voor de ontwikkeling van eigen software voor het sociaal domein. Het ontwikkelen van eigen software brengt risico's met zich mee.	Wij adviseren u om te waarborgen dat dit eigen gebouwde systeem voldoet aan alle vereisten en aangesloten kan worden op het landelijk gegevensknooppunt.		

Jaar	Titel	Bevinding	Aanbeveling	Rating	Reactie management
2017	Prestatielevering	De gemeente is voornemens om de onzekerheden op het gebied van prestatielevering bij zorg in natura en PGB te beperken. Zo geeft de gemeente aan dat het specifiek aandacht wil besteden aan prestatielevering als onderdeel van het tevredenheidsonderzoek. Eventueel bereid is om steekproefsgewijze controle te doen op prestatielevering bij zorginstellingen voor zorg in natura en een belactie wil houden voor mensen met een PGB. Echter ontbreekt het bij de gemeente aan een totaal plan inzake het sociaal domein.	Zoals besproken in de meeting van 21 november 2017 vragen wij de gemeente om aan de hand van het stappenplan i- sociaal domein te komen met een totaalplan. Op basis van dit totaalplan kunnen wij vervolgens gerichte adviezen geven, zodat eventuele onzekerheden gereduceerd kunnen worden. Zie tevens hoofdstuk 4.7		
2017	Utrecht- West	De gemeente Woerden is voor een belangrijk deel van de financiële verantwoording aan het eind van het jaar afhankelijk van Utrecht-West. Ten tijden van de interimcontrole hebben wij vernomen dat de gemeente nog in gesprek is om te komen tot een controleplan en planning voor de financiële analyses inzake het sociaal domein.	Wij adviseren u om op korte termijn met een controleplan te komen voor de regio Utrecht – West. Hierbij is het tevens van belang om goede afspraken te maken over vorm, inhoud en moment van verantwoording sociaal domein richting de diverse gemeenten. Daarnaast adviseren wij u om via Utrecht- West de bevindingen uit de controle 2016 van de regio te communiceren met de accountants van diverse zorginstellingen.		
2017	Tevredenheids- Onderzoek	Op basis van bevestigend vragenonderzoek is gebleken dat er tevredenheidsonderzoeken. Echter heeft de gemeente geen normenkader hoe omgegaan wordt met de resultaten van dit onderzoek in relatie tot o.a. prestatielevering.	Wij adviseren u om een normenkader op te stellen waarbij de gemeente aangeeft wat het doel is van een tevredenheidsonderzoek en welke acties ondernomen zullen worden bij welke scores. Wij ontvangen dit normenkader graag voorafgaand de jaarrekeningcontrole.		
2017	Inzicht in verplichtingen	Op basis van bevestigend vragenonderzoek blijkt dat alle verplichtingen die zijn aangemaakt in 2016 als negatieve bestedingen worden geboekt in het nieuwe jaar. Hierdoor is er op basis van de financiële administratie geen inzicht in de afloop van verplichtingen.	Wij hebben vernomen dat op basis van de cliëntenregistratie inzichtelijk is op welk jaar een besteding betrekking heeft. Daarom adviseren wij u om vanaf 2018 niet meer de verplichtingen zoals opgenomen in de jaarrekening tegen te boeken. Daarnaast adviseren wij om bij het boeken van de journaalpost vanuit de cliëntenregistratie naar de financiële administratie een uitsplitsing te maken per jaarschijf. Zo is er ten alle tijden inzicht in de afloop van deze verplichtingen vanuit de financiële administratie.		

Jaar	Titel	Bevinding	Aanbeveling	Rating	Reactie management
2017	Aansluitingen	Op basis van bevestigend vragenonderzoek is gebleken dat er gedurende het jaar geen zichtbare aansluitingen worden gemaakt tussen de financiële administratie en de cliëntenregistratie. Dit geldt tevens voor de aansluiting tussen de portal van het SVB en de cliëntenregistratie.	Wij adviseren u om gedurende het jaar de hiernaast vermelde zichtbare aansluitingen te maken. Voorafgaand de jaarrekeningcontrole ontvangen wij graag de zichtbare aansluitingen tussen de financiële administratie – cliëntregistratie – portaal SVB.		

Proces: Grondexploitatie

Jaar	Titel	Bevinding	Aanbeveling	Rating	Reactie management
2017	Inzicht interne beheersing grondexploitatie	Als onderdeel van de risicoanalyse is inzicht nodig in de belangrijkste (schattings)risico's in de grondexploitatie en de hiermee samenhangende maatregelen van interne beheersing. Graag ontvangen wij het volgende inzicht voorafgaand de jaarrekeningcontrole	Voor schattingen is onder andere het volgende van belang: <ul style="list-style-type: none"> Zijn de gegevens die uw gemeente gebruikt zichtbaar aangesloten met door het college en de raad goedgekeurde besluiten en budgetten en zijn ze in lijn met strategische en operationele plannen, zoals de nota grondbeleid? Zijn de belangrijkste veronderstellingen waarop de schatting berust (programma, planning, prijs, parameters (zoals rente en inflatie en plankosten) herijkt aan gewijzigde marktomstandigheden, adequaat vastgelegd en goedgekeurd door het college en/of de raad, inclusief alternatieve scenario's? Kunt u de belangrijkste veronderstellingen onderbouwen met betrouwbaar bewijsmateriaal en externe bronnen? Wat ligt er vast van de manier waarop u bewaakt dat (belangrijke) gebeurtenissen na balansdatum zijn betrokken in de schatting? Hoe gaat uw gemeente om met het verklaren van verschillen tussen werkelijke uitkomsten en eerder gedane schattingen, bijvoorbeeld uit een voorgaand boekjaar? Is hier een rapportageprocedure voor die illustreert op welke manier u de kwaliteit van de schattingen uit het voorgaand boekjaren betreft in de monitoring en versterking van het schattingsproces? Wat is de rol hierbij van het college c.q. de raad? 		

Werkprocessen					
Jaar	Titel	Bevinding	Aanbeveling	Rating	Reactie management
2017	Verder stroomlijnen	Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geconstateerd dat nog niet alle werkprocessen zijn gestroomlijnd tussen gemeente Woerden en Oudewater.	Wij adviseren u om de werkprocessen verder te stroomlijnen. Dit is tevens een actiepoint vanuit de evaluatie jaarrekening 2016.		

Frauderisico- analyse					
Jaar	Titel	Bevinding	Aanbeveling	Rating	Reactie management
2017	Geformaliseerde Frauderisico-analyse ontbreekt	De gemeente Woerden kent nog geen geformaliseerde frauderisicoanalyse.	<p>Van belang is dat intern een frauderisicoanalyse wordt uitgewerkt en geformaliseerd ter voorbereiding van de jaarrekeningcontrole 2017. De volgende stappen kunnen voor de frauderisicoanalyse worden onderkend:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren van een organisatie-brede frauderisico-inventarisatie, zodat een door de hele organisatie gedragen frauderisico-inventarisatie kan worden opgesteld. • Voeren van frauderisico-discussie met het college en de auditcommissie. • Uitwerken van de getroffen beheersmaatregelen ter afdekking van onderkende frauderisico's. <p>Identificatie van restrisico en verbetermaatregelen om waar nodig restrisico's af te dekken.</p>		

3.1. IT

Door de gemeente Woerden is een analyse uitgevoerd in hoeverre de gemeente voldoet aan de maatregelen zoals deze zijn opgenomen in de Baseline Informatieveiligheid Nederlandse Gemeenten (BIG). In deze analyse zijn tevens voor de jaarrekeningcontrole relevante IT onderwerpen meegenomen. Naar aanleiding van de bevindingen is door de gemeente een implementatieplan opgesteld.

Uit het implementatieplan “informatieveiligheid & privacy 2016” blijkt dat niet alle General IT Controls volledig geïmplementeerd zijn. De onderdelen die in opzet bekeken zijn, betreffen:

- Logische toegangsbeveiliging
- Wijzigingsbeheer
- Continuïteit

Logische toegangsbeveiliging

Uit eerdere audits en uit het eerder genoemde rapport blijkt dat er nog onvoldoende invulling is gegeven aan procedures met betrekking tot intrekken of wijzigen van medewerkers die uitdienst gaan of een andere functie krijgen. Ook blijkt dat maatregelen om te voorkomen dat niet-geautoriseerden kennis kunnen nemen van informatie nog verder moeten worden doorgevoerd.

Verder blijkt dat niet periodiek de rechten van medewerkers getoetst worden en dat niet alle rechten aan functies gekoppeld zijn en als zodanig zijn vastgelegd. Dit betreft eveneens toegang fysieke omgevingen zoals de serverruimtes.

Verder zijn eisen met betrekking tot wachtwoorden en gedragsregels hieromtrent niet gedurende het hele jaar doorgevoerd.

Dit heeft als risico dat ongeautoriseerden wijzigingen kunnen doorvoeren die niet gewenst zijn.

Wijzigingsbeheer

Uit de door u ontvangen informatie is gebleken dat er nog geen formele procedures met betrekking tot wijzigingsbeheer zijn. Maar dat wijzigingen nu als een verzoek binnen uw registratietool worden behandeld. We adviseren u om deze procedures wel te implementeren. Dit om het risico tot ongewenste en ongeautoriseerde wijzigingen aan systemen te voorkomen.

Continuïteit

Uit de door u ontvangen informatie blijkt dat u regelmatig back-ups maakt van uw systemen. Maar u heeft nog niet in kaart gebracht hoeveel data en welke data er verloren mag raken in het kader van een calamiteit (een zogenaamde Business Impact Analyse). Ook is er nog geen formele procedure om deze back-ups regelmatig te testen.

Dit heeft tot gevolg dat als gevolg van een calamiteit data verloren wordt of dat systemen niet meer optimaal functioneren.

ACTUALITEITEN

Het zien en benutten van kansen begint met kennis

4. ACTUALITEITEN

4.1. Wijzigingen in de BBV

Gedurende 2016 zijn de nodige wijzigingen in de BBV doorgevoerd welke vanaf 2017 zijn gaan gelden. Onderstaand staan de twee voornaamste veranderingen toegelicht. Zij beogen de vergelijkbaarheid tussen gemeenten te verbeteren.

4.1.1. Uniforme taakvelden: betrouwbare informatie voor interne sturing en externe vergelijkbaarheid

Gemeenten zijn sinds de invoering van het BBV in hoge mate vrij in de indelingen die ze voor de verschillende – door hun vast te stellen programmadoeleinden – willen hanteren. Het is daarom niet mogelijk om direct op landelijk niveau aggregerbare financiële gegevens over taken en activiteiten uit de begroting en de verantwoordingsstukken te genereren. Om te kunnen voldoen aan de informatiebehoefte van verschillende derden gebruikers, zoals het CBS is daarom voorgeschreven dat provincies en gemeenten een apart overzicht met Informatie voor derden (lv3) moeten aanleveren.

Voorgeschreven wordt dat het college van burgemeester en wethouders de ramingen en realisatiecijfers opstellen aan de hand van bij ministeriële regeling vast te stellen taakvelden. Een taakveld is een eenheid waarin de programma's worden onderverdeeld. Aan de afzonderlijke taakvelden worden vervolgens de bijbehorende baten en lasten toegerekend. Dat betekent dat bij het opstellen van de begroting respectievelijk de jaarrekening er een totaaloverzicht is met geraamde dan wel gerealiseerde baten en lasten per taakveld en het verdelingsprincipe op basis waarvan de taakvelden over de programma's zijn verdeeld. Deze overzichten worden als bijlage aan de begroting en jaarrekening toegevoegd en zullen voor de accountant een extra controleobject zijn, waar extra werkzaamheden voor dienen te worden uitgevoerd.

De taakvelden hebben betrekking op uiteenlopende taken en daaraan gerelateerde activiteiten van provincies en gemeenten waar baten en lasten mee gemoeid zijn. Onder een taakveld vallen niet alleen producten (goederen en diensten), maar ook taken en activiteiten die niet direct te vertalen zijn in kosten per hoeveelheid. De taakvelden worden bij ministeriële regeling vastgesteld. De uitgangspunten daarbij zijn de herkenbaarheid, de aansluiting op de provinciale en gemeentelijke praktijk en de relevantie voor de beleidssturing.

Gemeenten zijn momenteel verplicht informatie voor derden (lv3) aan te leveren en daarvoor apart informatie te verzamelen. De uitwerking van de nieuwe taakveldenlijst voor provincies en gemeenten is getoetst aan de informatiebehoefte van het CBS, BZK en de andere betrokken departementen. Gebruik wordt gemaakt van de gegevens over baten en lasten per taakveld, die rechtstreeks ontleend worden aan de ramingen en realisaties van gedeputeerde staten en het college van burgemeester en wethouders. Daarnaast blijft de verplichting bestaan om gegevens aan te leveren over de economische categorieën en balansmutaties volgens een bij ministeriële regeling vastgestelde indeling.

4.1.2. Het activeren van investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut

Bij de totstandkoming van het BBV in 2004 is met betrekking tot het activeren van investeringen onderscheid gemaakt tussen investeringen met economisch nut en met maatschappelijk nut. Er is voor gekozen dat investeringen met een maatschappelijk nut, zijnde investeringen in de openbare ruimte zoals wegen bruggen en parken, niet verplicht hoefden te worden geactiveerd. Bij die keuze speelde onder andere een rol dat het gaat om activa die duurzaam zo bestemd zijn en het verplicht activeren niet bijzonder zou bijdragen aan het inzicht in de financiële positie. Omdat provincies en gemeenten vrij zijn om investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut al dan niet te activeren, bestaan er grote verschillen in de wijze waarop hiermee wordt omgaan. Ook binnen provincies en gemeenten kunnen door uiteenlopende keuzes omtrent afschrijving onduidelijkheden ontstaan.

Een ander nadelig aspect van de vrijheid om al dan niet te activeren is dat de kosten van de investering (zoals de vervanging) in één keer ten laste komen van de begroting in het jaar waarin de investering wordt gedaan. Omdat daarmee deze investeringen niet op de balans komen (en dus daarop niet hoeft te worden afgeschreven), blijkt niet uit de begroting in welke mate in de vorming van reserves rekening wordt gehouden met de vervangingskosten en kunnen die kosten vooruit worden geschoven. Om te bewerkstelligen dat de kosten van de investeringen ten laste komen van burgers en bedrijven die er profijt van hebben, wordt thans de systematiek van activering en afschrijving voor alle investeringen gelijk getrokken. Daarmee wordt tegelijkertijd een betere vergelijkbaarheid van deze kosten verkregen. De enige uitzondering op het verplicht activeren zijn kunstvoorwerpen met een cultuur-historische waarde die niet mogen worden geactiveerd.

Door het hanteren van een andere methode bij het activeren van investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut, kan extra begrotingsruimte ontstaan. Daarbij is het van belang dat provincies en gemeenten zich realiseren dat deze extra ruimte, die tot uiting komt in een beter resultaat op de exploitatie, gepaard gaat met een verhoging van de afschrijvingen in de komende jaren. De ontstane ruimte in een begrotingsjaar kan worden gebruikt om een dekkingsreserve te vormen.

De verplichting om alle investeringen te activeren volgens de nieuwe methode geldt alleen voor investeringen die vanaf het begrotingsjaar 2017 worden gedaan. De keuze voor geleidelijke invoering betekent dat pas over 30 tot 40 jaar alle investeringen op een gelijke manier worden afgeschreven. Dit betekent dat de financiële vergelijkbaarheid – op dit punt – geleidelijk zal verbeteren. Het alternatief om in één keer ook bestaande investeringen te activeren zou leiden tot het tegelijkertijd ophogen van de passivakant van de balans en het vervolgens jaarlijks afschrijven van activa. De hiermee gepaard gaande administratieve lasten (herwaardering van de activa in de openbare ruimte met maatschappelijk nut) wegen niet op tegen het op korte termijn verbeteren van de vergelijkbaarheid.

Door de geleidelijke invoering van de nieuwe systematiek blijven verschillen bestaan in de wijze waarop mag worden afgeschreven op investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut die vóór het begrotingsjaar 2017 zijn gedaan. Om inzicht te geven in het deel van de activa dat wel vergelijkbaar is qua systematiek moeten provincies en gemeenten in het verloopoverzicht in de toelichting op de balans aangeven welk bedrag volgens de nieuwe systematiek is verantwoord en welk deel volgens een andere systematiek. Het blijft daarnaast verplicht om in de jaarrekening een onderscheid te blijven maken tussen beide typen van investeringen (zie artikel 35, dat ongewijzigd blijft), omdat investeringen met economisch nut veelal zelfstandig vervreemdbaar zijn en daardoor hun actuele waarde kunnen opleveren. Daaraan verbonden stille reserves kunnen dan eenvoudiger worden herkend.

4.2. WNT

Organisaties waarop de Wet normering topinkomens (WNT) van toepassing is, dienen jaarlijks rekening te houden met wijzigingen in de regelgeving. Hoewel er door de verantwoordelijke ministers wordt gezegd dat men aandacht heeft voor de praktische uitvoerbaarheid, blijft de uitvoerbaarheid van de wet door de snelle wijzigingen weerbarstig.

Veranderingen 2017

In 2017 is weer het nodige in de regelgeving gewijzigd, met gevolgen voor de financiële verantwoording van 2017. Hierna volgen de belangrijkste onderwerpen:

Bezoldiging

- De drempel is per 1 januari 2017 verhoogd van € 179.000 naar € 181.000;
- Het verbod op variabele beloningen is per 1 januari 2017 vervallen voor zover door de uitbetaling hiervan de maximale bezoldigingsnorm niet wordt overschreden;
- De regel dat bezoldiging betaald tijdens een van-werk-naar-werk-traject niet als uitkering wegens beëindiging van het dienstverband maar als bezoldiging wordt aangemerkt, als dat traject rechtstreeks, dwingend en eenduidig voortvloeit uit een algemeen verbindend verklaarde cao of wettelijk voorschrift, is niet langer in de Beleidsregels WNT, maar bij wet geregeld.
- Voorheen waren ontslagvergoedingen die voortvloeien uit een algemeen verbindend verklaarde cao of wettelijk voorschrift uitgezonderd van de normering. Voortaan geldt dit ook voor uitkeringen die voortvloeien uit andere cao's of collectieve regelingen.

Financiële verantwoording

- De algemene digitale meldplicht is met ingang van 2017 vervallen. Wel kan sectoraal sprake zijn van meldplicht. Naar verwachting zal dit het geval zijn bij onderwijs-, cultuur- en media-instellingen, zorginstellingen en woningcorporaties.
- Kleine instellingen hoeven met ingang van 2017 in het geheel geen WNT-verantwoording op te nemen in het financieel jaarverslag.¹ Dubbele verantwoording op grond van de WNT en het Burgerlijk Wetboek is niet meer nodig. Organisaties kunnen met ingang van de jaarrekening 2017 kiezen om de BW- verantwoording van bezoldigingsgegevens achterwege te laten.

¹ <https://www.topinkomens.nl/voor-wnt-instellingen/vraag-en-antwoord/welke-instellingen-hoeven-geen-gegevens-openbaar-te-maken-vanaf-kalenderjaar-2017>

Veranderingen 2018

Ook met ingang van 1 januari 2018 verandert er het nodige, onder meer:

- De drempel wordt per 1 januari 2018 verhoogd van € 181.000 naar € 187.000;
- Voor toepasselijkheid van de WNT op gesubsidieerde instellingen wordt niet langer uitgegaan van de verleende subsidie, maar in het boekjaar ontvangen subsidie;
- Het begrip “gewezen topfunctionaris” komt te vervallen en de topfunctionaris blijft onder voorwaarden nog vier jaar als topfunctionaris gekwalificeerd en dus ook genormeerd;
- Anticumulatiebepaling: de WNT maximeert de totale bezoldiging uit functies als leidinggevende topfunctionaris bij verschillende WNT-instellingen tot het algemeen bezoldigingsmaximum. Deze bepaling is niet van toepassing op een lid of voorzitter van het hoogste toezichthoudende orgaan;
- Met ingang van 1 januari a.s. geldt een verplichting voor WNT-instellingen om de WNT-verantwoording openbaar toegankelijk op internet te publiceren voor een periode van tenminste zeven jaar, als onderdeel van de jaarrekening of desgewenst als apart document. De gegevens moeten vrij toegankelijk en eenvoudig te vinden zijn. Dit staat los van sectorale verplichtingen (maar als daar internetpublicatie deel van uitmaakt is daarmee aan de verplichting voldaan). Praktisch betekent dit dat de regel van toepassing is op alle WNT-verantwoordingen die op of na 1 januari 2018 worden vastgesteld (eventueel als onderdeel van de jaarrekening).

Wijziging controleprotocol WNT

Het controleprotocol is grondig herzien ten opzichte van de vorige versie. Het protocol is onder andere aangepast naar aanleiding van signalen vanuit de NBA over de onredelijk hoge administratieve lasten voor WNT-instellingen, met name door de controlelast voor accountants.

Een belangrijke oorzaak voor de wijziging van de controle op de naleving van de WNT was dat in voorgaande protocollen niet was omschreven welke werkzaamheden van de accountant mogen worden verwacht.

- Er is benoemd welke basiswerkzaamheden de accountant verricht bij de controle op de naleving van de WNT en welke aannames hij daarbij mag doen. Dit schept duidelijkheid voor instellingen en accountants. Bij geconstateerde risico's, ontbrekende interne beheersingsmaatregelen of op basis van signalen die hij uit hoofde van zijn controle krijgt, voert de accountant aanvullende werkzaamheden uit.
- De interne beheersingsmaatregelen die aanwezig worden verwacht in het controleprotocol zijn:
 - Bij het opstellen of aanpassen van arbeidsovereenkomsten of contracten met topfunctionarissen wordt aantoonbaar door de instelling gecontroleerd dat de daarin gemaakte afspraken passen binnen de van toepassing zijnde WNT-normen.
 - Bij het opstellen of aanpassen van afspraken over ontslagvergoedingen of afvloeiingsregelingen met topfunctionarissen wordt aantoonbaar door de instelling gecontroleerd dat deze afspraken of regelingen passen binnen de van toepassing zijnde WNT-normen.
 - Een andere functionaris dan de topfunctionaris van of namens de instelling (niet zijnde de controlerend accountant) controleert ten minste één keer per jaar dat de werkelijke bezoldiging / ontslagvergoeding per topfunctionaris in overeenstemming is met a) de

overeengekomen afspraken en b) de van toepassing zijnde WNT-normen en legt de wijze waarop hij dit heeft gedaan alsmede de uitkomsten van deze controle vast.

- De instelling beschikt per topfunctionaris over een overzicht met alle betalingen aan en ontvangsten van die topfunctionaris gedurende het kalenderjaar (zowel vanuit salarisadministratie als daarbuiten).
- De materialiteitstabel is aangepast. Bij de materialiteit gaat het om de vraag hoe de accountant met tijdens de controle geconstateerde fouten moet omgaan. De WNT is van oudsher zeer streng op dit punt. De materialiteit wordt verruimd naarmate de bezoldiging van een topfunctionaris verder onder het individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum ligt.
- In het controleprotocol was tot dusver ook een procedure voor herstel van fouten opgenomen die na vaststelling van de jaarrekening worden geconstateerd. De nieuwe procedure wordt minder strikt en wordt in de Uitvoeringsregeling WNT vastgelegd, als onderdeel van de openbaarmakingsverplichtingen voor WNT-instellingen. De accountant dient te controleren of de instelling het fouterstel conform de daar vastgelegde procedure heeft uitgevoerd.

4.3. Parkeerinkomsten

Parkeren in parkeergarages is belast met 21% btw; straatparkeren is niet belast. Dit is al jaren gemeengoed.

Eind 2016 oordeelde rechtbank Gelderland dat straatparkeren belast met btw dient te worden omdat het in de visie van de parkerende consument niet anders zou zijn dan parkeren in een garage. Recent heeft de Advocaat Generaal – als adviseur van de Hoge Raad – ook bepleit dat straatparkeren belast met btw dient te worden. Of de Hoge Raad deze visie volgt, zal spoedig duidelijk worden.

Voor gemeenten betekent dit dat hun inkomsten uit straatparkeren ingrijpend lager worden, namelijk met 21/121e deel, aangezien btw zal moeten worden afgedragen. De kosten blijven daarentegen gelijk aangezien ook nu al de btw op de kosten voor straatparkeren kan worden teruggevraagd bij het BTW-compensatiefonds. Als uw gemeente inkomsten uit straatparkeren geniet, dan is het arrest van de Hoge Raad ook voor u van belang.

4.4. In Control Statement (rechtmatigheidsverantwoording door het college)

Als opvolging van de adviezen van commissie Depla werkt het ministerie van Binnenlandse Zaken, ondersteund door onder andere VNG en NBA, aan de voorbereidingen voor de introductie van de 'rechtmatigheidsverantwoording'. Met zo'n verantwoording wordt beoogd aan te geven in welke mate de gemeente 'in control' is op het gebied van rechtmatigheid. Het verstrekken van een oordeel over (financiële) rechtmatigheid op basis van BBV is een onderdeel van de accountantscontrole. In plaats van een oordeel van de accountant wordt nu gedacht aan een verantwoording van het college. Waarschijnlijk vanaf 2019 zal B&W eerst zelf een verantwoording moeten afleggen over de financiële rechtmatigheid wat vervolgens door de accountant zal worden getoetst. Hiervoor zal de gemeentewet moeten worden veranderd.

Het is van belang dat de gemeente zich tijdig voorbereid op deze nieuwe – nog vast te stellen - eisen. De gemeente zal immers gedurende het jaar een werkprogramma moeten uitvoeren op basis waarvan het college de verantwoording kan afleggen. Hoe dat programma er uit moet zien en hoe de bevindingen het best kunnen worden vastgelegd en gerecapituleerd is niet bekend, en zal naar verwachting aan de gemeente zelf worden overgelaten. In Engeland kent men al jaren een vergelijkbare verantwoording in de vorm van een Annual Governance Statement. Mazars volgt deze ontwikkeling op de voet en kan u van dienst zijn om inzichtelijk te krijgen wat in uw situatie nodig is.

4.5. ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit)

ENSIA is een gezamenlijk project van het ministerie van Binnenlandse Zaken, de VNG, gemeenten, het ministerie van Sociale Zaken & Werkgelegenheid en het ministerie van Infrastructuur & Milieu. ENSIA richt zich op het vergroten van de informatieveiligheid binnen gemeenten. De gemeenten moeten zich conformeren aan verschillende normenkaders (BRP, PUN, SUWInet, BAG, BGT en DigiD) die ook nog eens door verschillende auditors worden getoetst. Dit levert een flinke auditlast op voor gemeenten. ENSIA houdt het volgende in:

- De verschillende vragenlijsten die gemeenten eerder moesten invullen op het gebied van informatieveiligheid zijn samengevoegd;
- De vragenlijst is flink ingekort, o.a. door het weglaten van alle dubbelingen;
- Het verantwoordingsproces over informatieveiligheid bij gemeenten is verder geprofessionaliseerd door nog maar op 1 moment per jaar een uitvraag te doen;
- Het verantwoordingsproces is aangesloten op de gemeentelijke P&C-cyclus;
- Uiteindelijke verantwoording door het college in de raad door middel van verklaring van het college en een IT-audit verklaring.

Gemeenten moeten in 2017 voldoen aan het normenkader binnen ENSIA. Dit betekent dat de gemeente binnen korte termijn acties moet ondernemen teneinde de processen zo in te richten om te slagen voor de ENSIA-audits. Het invullen van de ENSIA zelfevaluatie is geen vrijblijvendheid en twee onderwerpen, te weten DigiD en SUWInet, worden daarom ook ge-audit door een IT-auditor. Zie voor meer informatie ENSIA.nl.

Nadere informatie over ENSIA

Horizontale verantwoording

Met de resolutie “Informatieveiligheid, randvoorwaarde voor de professionele gemeente” van 2013 hebben de gemeenten afgesproken de Baseline Informatieveiligheid Gemeenten (BIG) te implementeren. Deze baseline is nu de kern van de verantwoording over informatieveiligheid aan de gemeenteraad. De horizontale verantwoording bestaat uit de zelfevaluatie, een IT-audit, een verklaring van het College van B&W en een passage over informatieveiligheid in het jaarverslag.

Verticale verantwoording

Over de BRP, PUN, SUWInet, BAG, BGT en DigiD moeten gemeenten ook verantwoording afleggen. Dit noemen we de ‘verticale verantwoording’. De horizontale verantwoording richting gemeenteraad vormt hiervoor de basis. De normen van de BIG en de specifieke normen van de BRP, PUN,

SUWInet, BAG, BGT en DigiD zijn opgenomen in de zelfevaluatievragenlijst. In deze vragenlijst vindt u ook vragen over niet-informatieveiligheidsaspecten van genoemde stelsels, zodat een gemeente deze niet op een apart moment hoeft te beantwoorden.

Single Information Audit

Uitgangspunt van ENSIA is de single information audit. Dit betekent dat een gemeente maar één keer per jaar deze zelfevaluatielijst hoeft in te vullen. De informatie wordt gebruikt voor de horizontale verantwoording richting gemeenteraad en de diverse verticale verantwoordingslijnen richting departementen. Deze verantwoording is niet vrijblijvend en op twee onderwerpen, te weten DigiD en SUWInet zal een IT-audit plaatsvinden.

Expertise Mazars op het gebied van ENSIA

Mazars heeft meegewerkt aan de ENSIA pilots in 2016 en heeft input geleverd voor het normenkader. Daarnaast participeert Mazars in de NOREA werkgroep ENSIA en denkt mee over de wijze waarop de IT auditor om zal moeten gaan met ENSIA audits.

4.6. Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren (WNRA)

De WNRA treedt per 1 januari 2020 in werking. Het overgrote deel van de ambtenaren valt hierdoor straks niet langer onder het bestuursrecht, maar onder het reguliere arbeidsrecht. Dit leidt tot ingrijpende wijzigingen in onder meer het ontslagrecht. Deze veranderingen grijpen niet alleen de arbeidsjuristen aan, maar ook de HR-adviseurs en managers.

1 januari 2020 lijkt nog ver weg, maar er zal binnen overheidsinstanties voorafgaand aan de inwerkingtreding veel moeten gebeuren om deze gigantische operatie goed te laten verlopen. Iedereen binnen de publieke sector die zich met het ambtenarenrecht bezighoudt moet worden omgeschoold naar het nieuwe arbeidsrecht.

Een greep uit de belangrijkste wijzigingen:

- De aanstelling voor ambtenaren verdwijnt. Ambtenaren krijgen een arbeidscontract, net als werknemers in het bedrijfsleven;
- De rechtspositieregelingen van de ambtenaren zullen worden vervangen door cao's. De rechtspositieregelingen komen automatisch te vervallen, maar blijven van kracht 'als ware een cao', totdat er een nieuwe cao tot stand komt. Deze onduidelijke vorm van overgangsrecht zal tot veel discussie, conflicten en rechtsonzekerheid leiden. De (overheids)werkgever kan bovendien 'shoppen'. Hij kan zelf bepalen met welke vakbond hij een cao sluit en is niet meer gebonden aan vaste overlegpartners;
- Bij ontslagzaken in de genormaliseerde situatie is niet langer de bestuursrechter bevoegd, maar het UWV (bedrijfseconomische redenen of langdurige ziekte) of de kantonrechter (bij persoonlijke ontslaggronden) zal vooraf toestemming moeten verlenen;
- Deels andere ontslaggronden (met nieuwe) zullen leiden tot een ander personeelsbeleid (denk bijvoorbeeld aan dossieropbouw);
- Nieuw voor overheidswerkgevers zijn het ontslag tijdens de proeftijd en het ontslag op staande voet;
- Met een voorgenomen ontslag kan men kiezen: voor of juist na de normalisering;

- Ambtenaren kunnen na de normalisering aanspraak maken op een transitievergoeding, waardoor er mogelijk dubbele aanspraken bestaan (bijvoorbeeld nog voor een deel recht op bovenwettelijke WW);
- Privatisering en outsourcing; de dwingendrechtelijke bepalingen omtrent overgang van onderneming (het overgaan van rechten en plichten) gaan straks ook voor ambtenaren gelden.
- De huidige aanstellingen, toezeggingen, beslissingen en afspraken over arbeidsvoorwaarden moeten worden gecontroleerd. Deze kunnen eventueel nog bij worden bijgewerkt of aangepast voor het ingaan van de nieuwe wetgeving per januari 2020. Daarna mogen aanpassingen in principe alleen als de medewerker akkoord gaat.
- Als bestaande overheidswerkgever dient rekening te worden gehouden met een beperkte Ambtenarenwet. Een groot aantal regelingen keert daarin niet terug. Deze moeten voortaan geregeld worden in een cao of personeelshandboek.

Kennis-sessie

Benieuwd naar wat er voor uw organisatie verandert? Mazars en Pellicaan organiseren op 18 januari 2018 een kosteloze kennis-sessie om te laten weten welke gevolgen de WNRA heeft voor de praktijk. Desgewenst kunt u zich hiervoor aanmelden.

4.7. Mogelijke goedkeurende verklaring bij de PGB voor de SVB over 2017

De wijziging van het PGB systeem in 2015 heeft veel veranderingen met zich meegebracht. Gemeenten hebben de regie gekregen en de SVB is verantwoordelijk geworden voor de uitbetaling van de PGB. De eerste maanden na deze verandering hebben tot veel klachten geleid van mensen die hun geld niet of te laat kregen. Naar aanleiding van de klachten is een coulanceperiode ingesteld waarbij de SVB voortaan de PGB ging uitbetalen, zonder dat hier vooraf alle noodzakelijke controles op werden uitgevoerd. Gevolg hiervan was dat de accountant van de SVB geen goedkeurende verklaring kon afgeven bij de uitbetaling van deze PGB in 2015 en 2016. Hierdoor ontstond bij de jaarrekeningcontrole van de gemeenten een onzekerheid omtrent de kosten inzake de PGB.

Per 1 november 2016 is de coulanceperiode echter geëindigd. De kans dat dat er voor 2017 wel een goedkeurende verklaring bij de uitbetalingen van de PGB kan worden verstrekt door de accountant van de SVB, is daardoor vergroot. Aangezien de gemeenten de verantwoordelijkheid blijven dragen over de toekenning en het vaststellen van de prestatielevering van de PGB zal de accountant van de gemeente nadrukkelijk moeten controleren in welke mate de gemeente de prestatielevering t.a.v. PGB heeft vastgesteld. Een eventuele goedkeurende verklaring van de SVB betekent daarom niet automatisch een goedkeuring voor de PGB uitgaven in uw gemeente.

Aandachtspunt voor de gemeenten is daarom om ervoor te zorgen dat zij zelf de controle op de toekenning en de prestatielevering op orde heeft. Door het ontbreken van een goedkeurende verklaring op de uitbetaling van de PGB door de SVB de controle op de prestatielevering is vorig jaar amper gecontroleerd, dit zal voor 2017 des te belangrijker worden. Om tot voldoende zekerheid te komen over de bestedingen van PGB zal de accountant gaan toetsen welke controles gemeenten hebben uitgevoerd om de prestatielevering door zorgleveranciers vast te stellen en in hoeverre deze toereikend zijn geweest. Indien dit voldoende is zal ook de accountant van de gemeenten goedkeuring kunnen afgeven aan de PGB. Wij verwijzen

naar de door het ISD programma de door de VNG ontwikkelde handreikingen en het Programma i-Sociaal Domein. Documenten van het Programma i-Sociaal Domein zijn te vinden op de website: <http://i-sociaaldomein.nl/>

Het is raadzaam dat de gemeente in beeld brengt op welke wijze zij de controle op de levering inricht met daarbij de impact op de gemeentelijke organisatie en de mogelijke gevolgen van deze aanpak. Dit kan in de vorm van een plan van aanpak/notitie. Daarbij is het van belang om het bestuur (College) in dit plan te betrekken en te laten goedkeuren.

De volgende controlewerkzaamheden kunnen de gevraagde controle-informatie opleveren:

- Uitvoeren cliënttevredenheidsonderzoeken of specifieke uitvraag over levering van de zorg, conform vooraf vastgestelde procedure, een representatieve selectie (vanuit de cliëntenregistratie) en een vaste vragenlijst vaststellen in hoeverre de zorg daadwerkelijk is ontvangen en naar tevredenheid. (kan ook door te bellen met cliënten en hiervan belnotities te maken);
- Bevestigingsbrief inzake ontvangen zorg sturen naar cliënten met het verzoek altijd te reageren. Overigens verwachten wij dat de respons gezien de verschillende doelgroepen hierop niet hoog zal zijn.
- Navraag doen bij zogenaamde heronderzoeken: conform vooraf vastgestelde procedure jaarlijks/ bij herindicatie navraag doen bij de ontvanger van de zorg in hoeverre de zorg daadwerkelijk is ontvangen/ evaluatie van de ontvangen zorg (met vastgestelde procedure, notulen van de gesprekken).
- Steekproef uitvoeren waarbij dossiers bij zorginstellingen worden geselecteerd en gecontroleerd (zorgplan/ planning/ realisatie) eventueel in combinatie met de periodieke gesprekken tussen accountmanager van de gemeente en zorgaanbieder.
- Combinatie van bovengenoemde onderzoeken en controles

De uitkomsten van bovengenoemde onderzoeken kunnen worden aangevuld met bevindingen uit klachtenregistraties. De klachtenregistratie kunnen ook input zijn voor de selectie van de deelwaarnemingen (op basis van een risicoanalyse).

Net zo als bij andere beheersmaatregelen is het van belang dat de werkzaamheden zichtbaar worden vastgelegd. Dit geldt zowel de aanpak van de controlewerkzaamheden en het aantal te controleren posten en de selectie daarvan (stem deze af met uw huisaccountant in het kader van de controle van de jaarrekening) als voor de vastlegging van de verrichte werkzaamheden zelf.

Bij het uitvoeren van de controlewerkzaamheden door de gemeente is het van belang om onderscheid te maken naar de soort zorg die is ingekocht, te weten intramurale of extramurale zorg. Bovenstaande maatregelen zijn vooral van toepassing bij extramurale zorg. In geval van intramurale zorg heeft de gemeente nog een alternatief, namelijk een controle middels een steekproef op de vastlegging van de levering uitvoeren bij de zorgaanbieder. De levering kan onder andere op de volgende wijzen worden vastgelegd door de zorgaanbieder:

- Aanwezigheidsregistratie
- Afwezigheidsregistratie
- Link tussen aantal beschikbare zorgplaatsen en ingezette formatie binnen de behandeling

4.8. Cybersecurity en cybercrime

Het afgelopen jaar laat zien dat het aantal cybersecurity incidenten toeneemt. Ook in de directe cliëntenkring van Mazars zien wij een sterke toename van cyberincidenten en cybercriminaliteit. Niet alleen zien wij de aantallen incidenten stijgen, ook de ernst van de gevolgen neemt toe. De voortschrijdende digitalisering van onze samenleving maakt organisaties afhankelijk van informatietechnologie en tegelijkertijd ook kwetsbaar voor het falen van deze informatietechnologie. Veel voorkomende cybercrime incidenten zijn: malware infecties, inbreuken in systemen door hackers en phishing attacks. In de categorie menselijke fouten zien wij: slecht beveiligde systemen en netwerken, onveilig geprogrammeerde webapplicaties en websites en gebruiksfouten waardoor gegevens lekken of systemen kwetsbaar worden voor misbruik.

Het beveiligen van systemen als deze gekoppeld zijn aan het internet verdient permanente aandacht. De dynamiek van systemen is veel groter dan voorheen waardoor ook de beveiligingsrisico's toenemen. Voortdurend worden nieuwe beveiligingslekken in systemen blootgelegd. Het onvoldoende beveiligen van gegevens brengt business risico's, aansprakelijkheids-risico's, compliance risico's en reputatierisico's met zich mee.

Het verdient aanbeveling om periodiek penetratietesten uit te voeren op netwerken en webapplicaties om te toetsen of systemen veilig zijn. Ter bevordering van de bewustwording van beveiligingsrisico's verdient het aanbeveling om periodiek medewerkers te wijzen op de risico's van het gebruik van internettoepassingen en digitale systemen in het algemeen. Het organiseren van awareness-sessies en phishing campaigns kan hierbij helpen.

4.9. Meldplicht datalekken en Wet Bescherming Persoonsgegevens

Vanaf 1 januari 2016 is de meldplicht datalekken van kracht. De meldplicht datalekken is een onderdeel van de Wet bescherming persoonsgegevens en wordt in mei 2018 opgenomen in de Algemene Verordening Gegevensbescherming. De meldplicht houdt in dat in geval van een datalek waarbij persoonsgegevens zijn betrokken, binnen 72 uur het datalek gemeld dient te worden bij de Autoriteit Persoonsgegevens. In bepaalde gevallen dienen ook alle betrokkenen bij het datalek (geregistreerden in bestanden) onverwijld te worden geïnformeerd. Het niet voldoen aan de eisen voortvloeiend uit de meldplicht datalekken kan leiden tot bestuurlijke boetes tot een hoogte van

€ 900.000 of 10% van de netto jaaromzet. De meldplicht betekent dat een organisatie een aantal maatregelen ingevoerd moet hebben om aan de meldplicht te kunnen voldoen. De eisen impliceren ook dat voldaan moet zijn aan de al bestaande Wet bescherming persoonsgegevens en per 25 mei 2018 aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming.

Bovenstaand zijn slechts enkele vereisten. Voor meer informatie, raadpleeg de website van AP (<https://autoriteitpersoonsgegevens.nl>).

4.10. Invoering Algemene Verordening Gegevensbescherming per 25 mei 2018

Per 25 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van kracht in alle lidstaten van de EU en zal de Autoriteit Persoonsgegevens overgaan tot handhaving. De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) heeft aangegeven dat deze wetgeving geldt voor alle organisaties, ongeacht hun omvang. De boetebevoegdheid van de AP gaat tot bedragen van €20 miljoen of 4% van de wereldwijde jaaromzet van een organisatie per overtreding. De AVG is gekoppeld aan artikel 8 van het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens waarin het recht op privacy is vastgelegd. Het beschermen van digitale gegevensverwerkingen is daarmee een onderdeel van maatschappelijk verantwoord ondernemen. In feite biedt de AVG een meetlat waarlangs de maatschappij naar gegevensbescherming van organisaties kan kijken. Non-compliance met de AVG is ook een risico voor de reputatie van een organisatie.

Toelichting

De AVG heeft veelal een forse impact op de bedrijfsvoering van organisaties. De introductie van de AVG impliceert een reeks administratieve, procedurele en beveiligingstechnische verplichtingen. Dit geldt zowel voor organisaties die opereren in de rol van verwerkingsverantwoordelijke als voor organisaties die opereren als verwerker van persoonsgegevens.

Iedere verwerkingsverantwoordelijke dient een register aan te houden waarin alle verwerkingen van persoonsgegevens zijn beschreven, inclusief een risicoclassificatie van de gevoeligheid van de persoonsgegevens. Persoonsgegevens mogen alleen verwerkt worden als sprake is van een grondslag voor de verwerking, er een specifieke doelstelling is beschreven en er niet meer gegevens worden verwerkt dan strikt noodzakelijk is gegeven de doelstelling. Bovendien hebben de betrokkenen die in de bestanden zijn opgenomen meer rechten gekregen. Dit betreft in het bijzonder het: inzage-recht, recht op correctie en onder omstandigheden recht om gegevens te laten verwijderen. Indien er geen grondslag is voor de verwerking dan mogen alleen persoonsgegevens worden verwerkt na uitdrukkelijke toestemming van de betrokkene. Deze persoon moet ook de mogelijkheid hebben om zijn of haar toestemming weer in te trekken. Indien er sprake is van uitbesteding dan moet er een verwerkersovereenkomst zijn afgesloten met de betreffende leverancier(s).

Een andere eis is dat de bescherming van persoonsgegevens permanent gegarandeerd moet kunnen worden en voldoet aan de “stand van de techniek”. In de praktijk betekent dit dat de beveiligingsmaatregelen gedocumenteerd moeten zijn en dat een proces is ingericht om de beveiliging van gegevens periodiek te toetsen. Het is verplicht om de logische toegangsbeveiliging in te regelen op basis van need-to-know. Dat wil zeggen dat functionarissen alleen toegang mogen hebben tot persoonsgegevens als dit nodig is voor de uitvoering van hun taak.

Bij invoering of wijziging van systemen waarbij persoonsgegevens zijn betrokken kan het onder omstandigheden verplicht zijn om een gegevensbeschermingseffectbeoordeling uit te voeren (ook wel privacy impact assessment genoemd). Voor ingebruikname van systemen dient gewerkt te worden volgens het privacy-by-design principe. Een privacy impact assessment ligt daaraan ten grondslag. Dit zijn slechts enkele eisen die uit de AVG komen.

Het verdient aanbeveling om tijdig te inventariseren welke maatregelen getroffen moeten worden om te kunnen voldoen aan de eisen van de AVG in uw specifieke situatie.

Voor meer informatie, raadpleeg de website van AP (<https://autoriteitpersoonsgegevens.nl>).

Mazars heeft meer in huis dan state-of-the-art kennis op het gebied van accountancy en fiscaliteit. We willen bijdragen aan het succes van onze klanten door, binnen de kaders van ons vak, onverwachte inzichten, verrassende mogelijkheden en nieuwe oplossingen te bieden.
Mazars. Verandert kennis in kansen

Contact

Mazars

drs. D.J. Han RA
Flight Forum 760 - Postbus 8692 - 5605 KR Eindhoven
T 088 277 17 00, E jankhim.han@mazars.nl

www.mazars.nl

drs. S.C. Dekkinga RA
Watermanweg 80 – Postbus 23123 – 3001 KC Rotterdam
E Siebe.dekkinga@mazars.nl

Nr.	Biz.	Bevinding accountant	Aanbeveling accountant	Status 2017 (indien van toep.)	Rating	Teammanager	Reactie teammanager
-----	------	----------------------	------------------------	--------------------------------	--------	-------------	---------------------

- algevend
- niet urgent, op te lossen op lange termijn
- matig urgent, op te lossen op de volgende interim-controle in najaar 2018
- urgent, op te lossen voor de jaarclosingcontrole in voorjaar 2018, enerzijds omdat dit een zodanig kritiek proces is en anderzijds omdat data/waaktoren noodzakelijk is voor de jaarclosingcontrole

Algemeen							
1		Niet alle processen zijn up-to-date en zijn niet voldoende concreet om te spreken van key controls.	Met de coördinator jaarrekening en inname controle maken wij graag afspraken over welke processen beschreven dienen te worden, de vorm van aanlevering en het moment van de beoordeling.			Daniëlle Nijders	In samenwerking met de coördinator jaarrekening en inname controle zal een lijst met bij te werken processen worden opgesteld en gedurende het jaar ge-update.
2		De risico-analyse bevat geen adequate beschrijving van de getroffen/te treffen maatregelen.	Wij adviseren om de risicoanalyse verder uit te werken zodat er beter inszicht is in de risico's en bijbehorende maatregelen. Hiervoor zijn reeds budgetaanvragen ingediend bij de raad voorjaar 2018.			Daniëlle Nijders	De risico-analyse zal verder worden uitgewerkt, waarbij aandacht wordt geschonken aan de maatregelen.
Beleids- en aanbestedingen							
3		Beleidsplan 2018 Europese Aanbestedingen - preventief Op basis van onze werkzaamheden blijkt dat er in 2017 onvoldoende zichtbare preventieve inname beheersingsmaatregelen in het kader van Europese aanbestedingen zijn opgenomen.	Het maatregel zou kunnen zijn dat bij het aasmaken van een verplichting direct wordt getoetst of de verplichting op de juiste wijze is aangevuld. Verderop is overigens de bevinding opgenomen dat niet altijd verplichtingen worden aangemaakt. (een andere maatregel zou kunnen zijn om inkoop via een digitale workflow te laten verlopen, waarbij afhankelijk van de omvang van de WI adviseert u om gedurende het jaar een analyse te doen op de bestedingen per crediteur, waarbij nagegaan hoe de opdrachten aan de crediteur zijn aangeleverd en of de conform LI aanbestedingsrichtlijnen is voldaan. Wij hebben met de inkoopadviseurs van de gemeente afspraken gemaakt over de wijze van dieping / vastlegging van deze analyse. Deze spendanalyse dient voorafgaand te zijn.			In 2017 is het risico gebeldd door de gemeente Woerden gerealiseerd. Vanaf eind 2017 werkt de gemeente met een "carddocument", die dient als een inkoopstrategie. Voortaan is er per 2018 voor iedere aanbesteding een dergelijk document op te stellen.	Het carddocument wordt nog verder uitgewerkt en vanaf januari 2018 structureel gebruikt.
4		Europese Aanbestedingen - repressief Tijdens van de interimcontrole is gebleken dat er gedurende het jaar nog geen spendanalyse is uitgevoerd met betrekking tot inkoop.	WI adviseert u om gedurende het jaar een analyse te doen op de bestedingen per crediteur, waarbij nagegaan hoe de opdrachten aan de crediteur zijn aangeleverd en of de conform LI aanbestedingsrichtlijnen is voldaan. Wij hebben met de inkoopadviseurs van de gemeente afspraken gemaakt over de wijze van dieping / vastlegging van deze analyse. Deze spendanalyse dient voorafgaand te zijn.			In 2017 is het risico gebeldd door de gemeente Woerden gerealiseerd. Vanaf eind 2017 werkt de gemeente met een "carddocument", die dient als een inkoopstrategie. Voortaan is er per 2018 voor iedere aanbesteding een dergelijk document op te stellen.	De spendanalyse is inmiddels opgesteld en ter inzage beschikbaar.
5		Verplichtingen administratie: Binnen de gemeente bestaat er de mogelijkheid gebruik te maken van de verplichtingsadministratie. Echter wordt deze mogelijkheid niet door alle budgethouders gebruikt. Een onvolledige verplichtingsadministratie brengt risico's met zich mee omtrent de volledigheid van de verplichtingen in de jaarclosing 2017.	WI adviseert u erop toe te zien dat alle openstaande verplichtingen inzichtelijk worden gemaakt en ook als zodanig worden geadministreerd in relatie tot de transitie. De verplichtingsadministratie is hier een middel voor. Uiteraard is het hier bij van belang dat inname eenduidige en uniforme procedures worden opgesteld en dat de naleving hiervan periodiek gecontroleerd wordt om de volledigheid van de openstaande verplichtingen inzichtelijk te houden. Voor de jaarclosingcontrole 2017 verzoeken wij u om alle verplichtingen in kaart te brengen en te motiveren dat deze voldoende zijn.			Daniëlle Nijders	Middels de concernaders jaarclosing 2017 zijn eenduidige en uniforme regels opgenomen in de andere verplichtingen. De verplichtingsadministratie zal vanaf 2018 periodiek worden bijgewerkt en gecontroleerd middels de nieuw opgestelde procedure van maand afsluiting. Uitmo boekjaar zullen de verplichtingen helder onderhouden en volledig zijn.
6		Prestatiebevinding bijlagen: Controle op prestatievergeving is een belangrijk onderdeel van de factucontrole. Facturen waarvoor de prestatie nog niet (geheel) is geleverd, mogen immers nog niet betaald worden. In de "prestatiebevinding" in de financiële administratie is goedkeuring voor het aspect prestatievergeving niet afzonderlijk opgenomen en verstaat autorisatie door de budgethouders. Bij de interim controle hebben wij nog geen controle kunnen verrichten op dit onderdeel, door het ontbreken van controledocumentatie.	Het risico bestaat dat de gemeente betalingen doet waarvoor nog geen levering heeft plaatsgevonden. WI adviseert de gemeente daarom om om de goedkeuring/afsluit op dit aspect aan te passen. Het is hierbij van belang dat zichtbaar wordt gedocumenteerd op basis waarvan het afsluiten van de prestatievergeving wordt gegeven. Daarnaast adviseren wij u om waar relevant de onderbouwing van de prestatievergeving wat te leggen in de workflow. Dit kan door middel van het toevoegen van documentatie aan de factuur waartoe de prestatievergeving blijkt. Dan wel door een toelichting op te nemen in de workflow waarin wordt gemotiveerd door de prestatieverlevering op basis waarvan prestatievergeving is vastgesteld (bijvoorbeeld inspectie van het werk op een bepaalde datum).			Daniëlle Nijders	Het systematisch vastleggen van gecontroleerde prestaties is niet werkbaar, gezien de grote hoeveelheid aan facturen. U heeft reeds kenbaar gemaakt dat de "prestatie module" in de workflow onvoldoende is om de prestatievergeving van de prestatie te geven. Deze optie zullen wij derhalve niet in overweging nemen. Interim zullen wij uitmaken waar haalbaar en werkbaar is om de prestatievergeving van de factuur te laten vastleggen. Hier zullen wij u van op de hoogte houden. De opmerkinge onderbouwingen worden momenteel opgesteld en verzameld. Deze zal u zo spoedig mogelijk ontvangen.
7		Crediteurenstamgegevens: Wij hebben op basis van bevestigend vragenonderzoek begrepen dat alle wijzigingen van bankrekeningnummers van crediteuren er een controle hierop plaatsvindt door de applicatiebeheerder of het rekeningnummer terecht is gewijzigd. Echter is uit onze interimcontrole gebleken dat deze controle niet plaatsvindt wanneer de budgethouder de factuur heeft afgeleverd. Het risico op foutieve betalingen bestaat er een risico op foutieve betalingen.	WI adviseert u om bij het muteren van crediteurenstamgegevens in het proces een "vrijgave principe" te waarborgen. Daarnaast vragen wij u om ons het verspreidingspunt te geven in de interne beheersing omtrent de crediteurenstamgegevens in 2017. Te samen met de overige processen maken wij graag afspraken over vorm van aanlevering en moment van beoordeling.			Daniëlle Nijders	Het voor eigen principe wordt altijd toegepast aangezien bij het aanmaken direct wijzigingen van stamgegevens en tweede functionaris de invoering van de eerste functionaris moet goedkeuren.
8		Autorisatie facturen: Wij hebben van tijd tot tijd van de interimcontrole alle facturen tot november 2017 beoordeeld op autorisatie. Wij hebben hierbij geconstateerd dat er 21 facturen enkel door de eindcontrole zijn geautoriseerd, dus niet door het team / budgethouder. Dit is niet conform alle eigen	WI adviseert u om voor alle facturen in het autorisatieproces tenminste een "vrijgave principe" te waarborgen.			Daniëlle Nijders	Er is een bewaarte keuze gemaakt om deze laag risico facturen alleen door een eindcontrole te laten autoriseren om de werkdruk bij de budgethouders te beperken. Het gaat vrijwel geheel om maandelijks terugkerende facturen.
Mutaties							
9		Beleidsplan 2018 Controlemutaties: Wij hebben geconstateerd dat controlewerkzaamheden op personeelsdossiers en op salaristrouwen niet zichtbaar worden aangemeld. Wij hebben op basis van de interimcontrole geconstateerd dat de registercontrole op 1e en 2e salaristrouwen niet zichtbaar plaatsvindt. Echter is de controle op salaristrouwen vooraf deze naar ADP worden voortzet niet zichtbaar.	WI adviseert de gemeente om voorafgaand het doorzetten van de mutaties richting ADP een inname controle te doen. Deze controle is gericht op de juistheid en volledigheid van de mutaties aan de hand van onderliggende documentatie. Het risico bestaat dat de gemeente betalingen doet waarvoor nog geen levering heeft plaatsgevonden. WI adviseert de gemeente daarom om om de goedkeuring/afsluit op dit aspect aan te passen. Het is hierbij van belang dat zichtbaar wordt gedocumenteerd op basis waarvan het afsluiten van de prestatievergeving wordt gegeven. Daarnaast adviseren wij u om waar relevant de onderbouwing van de prestatievergeving wat te leggen in de workflow. Dit kan door middel van het toevoegen van documentatie aan de factuur waartoe de prestatievergeving blijkt. Dan wel door een toelichting op te nemen in de workflow waarin wordt gemotiveerd door de prestatieverlevering op basis waarvan prestatievergeving is vastgesteld (bijvoorbeeld inspectie van het werk op een bepaalde datum).	Punt is deels opgevolgd.		Cor Bruker	In januari 2018 worden de processen geïntegreerd en zullen we hierna beschrijven welke controlewerkzaamheden worden uitgevoerd ter vaststelling van de juistheid en volledigheid van de mutaties in het mutatieverlag. Middels een datum en paraaf op het mutatieverlag zullen we zichtbaar maken dat de beschreven controlewerkzaamheden zijn uitgevoerd.
10		Inhuuradvies: Op basis van interimcontrole is gebleken dat specifieke inhuur door de gemeente Woerden wordt gedaan via de inhuuradvies. Van dit proces is nog geen beschrijving aanwezig.	Grage ontvangen wij, voorafgaand de jaarclosingcontrole, een precieze beschrijving inhuuradvies van de inhuuradvies. Deze beschrijving dient in te gaan op de maatregelen die de gemeente heeft getroffen om onrechtmatigheid van inhuur te signaleren (wie doet wat, waaraan, wanneer, waarmee en met welke doel?)			Cor Bruker / Daniëlle Nijders	Het proces is in januari 2018 worden beschreven.
Subsidieregistratie							
11		Beleidsplan 2018 Historische checks: Om de juistheid en de volledigheid van subsidieaanvragen zichtbaar te beoordelen hanseert de gemeente goede en uitgebreide checks. Vooropzet jaar is geconstateerd dat bij 2 van de 5 door ons beoordeelde subsidieverzoeken deze ingevulde checks	WI adviseert u de checks bij de beoordeling van subsidieaanvragen en subsidieverzoeken structureel toe te passen.	Opgevolgd		NVT	
12		Subsidieregistratie: Op basis van interimcontrole is gebleken dat er gedurende het jaar onvoldoende zicht is op de volledigheid van afgegeven subsidieverzoeken. Op basis van navraag bij de afdeling blijkt dat er in 14 gevallen sprake is geweest van een te late verstelling, dan wordt conform eigen subsidieverzoeken.	WI adviseert u om het subsidiegericht actief bij te houden en te voorzien van een signaleerfunctie.			Hypy v.d. Burgt	Het subsidiegericht is momenteel actueel en wordt door twee functionarissen gecontroleerd.
Bouwwet							
13		Beleidsplan 2018 Toelichting tarieven: Vooropzet jaar is geconstateerd dat er geen zichtbare controle plaatsvindt op de juistheid van de ingevulde begrotingen en pakketten behorende van onroerend goed. Dit jaar hebben wij tevens geen zichtbare controle ontvangen. Op basis van onze eigen werkzaamheden zijn geen bijzondere bevindingen.	WI adviseert u jaarlijks bij de invoer van de nieuwe tarieven in het systeem deze zichtbaar te controleren. Hierbij verzoeken wij dat op de uitdraai van de ingevulde tarieven wordt aangegeven of deze conform de ingevulde begroting zijn.	Zichtbare controle is niet opgevolgd. De gemeente voert wel controle uit het optellen van de factuur.		Marlene Arends	Een integrale controle is gezien de complexiteit niet uitvoerbaar en zal naar verwachting in 2018 ook niet worden uitgevoerd. De eerste weken na invoering van de nieuwe begrotingen worden de begrotingen door de verslaggever gecontroleerd. Daarnaast wordt de juistheid van de tarieven momenteel gecontroleerd aan de hand van de begroting van de bevoegdheid van de leges na invoering van een boesoms
Sociaal Domein							
14		Beleidsplan 2018 Onderzoek naar aanvragen: Conform de beleidsplanning van de gemeente Woerden en de Algemene Wet Bestuursrecht (AWB) art. 4:2 dient een aanvraag voor WMO ondersteuning te zijn. Een aanvraag binnen de gemeente Oudezater betreft een onderzoekend ondersteuningsplan.	Op basis van de Algemene Wet Bestuursrecht art. 4:3 Blijk dat de gemeente "kan" besluiten om een aanvraag te wijzen wanneer deze niet voldoet aan de wettelijke vereisten. Hierna is de gemeente dit niet verplicht. Wij willen u ten eerste adviseren om de AWB wel te volgen en aanvragen te laten onderwerpen. Indien er is bewijs voor kies om de AWB af te wijken adviseren wij u om de eigen beleidsregel aan te passen naar de huidige gang van zaken. Daarnaast adviseren wij u om bij de ontwikkeling omtrent de inkomend en wijzen van autorisatie te zijn (zoals DIO), waardoor digitale ondersteuning kan plaatsvinden, die te herkennen is naar een unieke persoon.			Is Desuma	Deze aanbeveling is reeds uitgevoerd en zal zo spoedig mogelijk worden aangegeven.
15		Zichtbare controle: Binnen de verschillende processen in het sociaal domein worden diverse controles uitgevoerd. Echter zijn deze niet zichtbaar vastgelegd. Zo worden (ook voorafgaand) controles uitgevoerd op het afgeven van juiste beschikkingen WMO en wordt het kader van de zorgplicht het noodzakelijkheid getoetst aan de hand van een it appplan van het VNG. Bepaalde controles liggen echter niet zichtbaar vast.	WI adviseert u om de controle op juistheid van afgegeven beschikkingen en het vooropzetgebruik zichtbaar vast te leggen.			Is Desuma	Deze aanbeveling zal worden opgevolgd.
16		Uitvoering budgetten: Op basis van bevestigend vragenonderzoek blijkt dat de gemeente in de DIO systematiek in de jeugdloop, wijzen van registratie in de cliëntregistratie en het boeken van gemiddelde prijzen niet goed in staat is om toezicht te houden op de uitgang van budgetten te monitoren.	WI hebben vernomen dat de gemeente in samenwerking met Cammus bezig is met de ontwikkeling van software. Hiernaast wil het eenvoudig zijn om de uitgang van budgetten te monitoren. Wij onderzoeken de mogelijkheden en vragen u om ons te informeren over de ontwikkelingen.			Is Desuma	Camus heeft geen rol in de DIO systematiek. Dit is gevoerd een landelijke bestuursstructuur. Die na de jaar afsluiting is in de monitoren van de uitgang van budgetten veel mogelijk. Dat kan ook wel, op basis van gemiddelde tarieven etc. A begrijp de link dus niet helemaal in de de te maken punt gekend wordt tussen een systeem (Camus), de DIO etc.
17		Domisiel: Op basis van bevestigend vragenonderzoek hebben wij vernomen dat de gemeente in gebruik is met Cammus voor de ontwikkeling van eigen software voor het sociaal domein. Het ontwikkelen van eigen software brengt risico's met zich mee.	WI adviseert u om te waarborgen dat de eigen gebouwd systeem voldoet aan alle vereisten en aansloten kan worden op het landelijk gegevenskoppeling.			Is Desuma	Overigens is een uitgangspunt bij de ontwikkeling van Cammus dat het monitoren van budgetten eenvoudig en risicovrij bereikbaar zal zijn. Overigens merken wij op dat Cammus het software systeem is niet samen met company » wordt ontwikkeld. Ja, dit is een uitgangspunt bij de verdere ontwikkeling.
18		Prestatiebevinding: De gemeente is voornemens om de onderzoekers op het gebied van prestatievergeving bij zorg in natura en PGB te beperken. Zo geeft de gemeente aan dat het specifiek aandacht wil besteden aan prestatievergeving, als onderdeel van het toezichtonderzoek. Voortaan wordt er een toezichtonderzoek te doen op prestatievergeving bij zorginstellingen voor zorg in natura en een beleid te ontwikkelen voor mensen met een PGB. Echter ontbreekt het bij de gemeente aan een totaalplan inzake het sociaal domein (LW).	Zoals besproken in de meeting van 21 november 2017 vragen wij de gemeente om aan de hand van het cliëntregister te komen met een totaalplan. Op basis van dit totaalplan kunnen wij vervolgens gerichte advies geven, zodat overzichts onderdelen gereedschap kunnen worden. Zie versie hoofdstuk 4.7			Is Desuma	Deze aanbeveling zal worden opgevolgd.
19		Beleidsplan 2018: Tien tijden van de interimcontrole hebben wij vernomen dat de gemeente nog in gesprek is om te komen tot een controlerplan en planning voor de financiële analyse inzake het sociaal domein.	WI adviseert u om op korte termijn met een controlerplan te komen voor de regio Utrecht - West. Hierbij is het tevens van belang om afspraken te maken over vorm, inhoud en moment van verspreiding sociaal domein richting de diverse gemeenten.			Is Desuma	Dit advies wordt opgevolgd en het controlerplan is sinds 22 december 2017 in uw bezit.
20		Verenlevende Onderzoek: Op basis van bevestigend vragenonderzoek is gebleken dat er te veel onderzochten worden uitgevoerd. Echter heeft de gemeente geen normen voor het ophalen van de resultaten van dit onderzoek in relatie tot o.a.	WI adviseert u om een normwaarde op te stellen waarbij de gemeente "aan" het doel is van een toezichtonderzoek en welke acties ondernemen zullen worden bij welke scores. WI ontvangen dit normwaarde graag voorafgaand de jaarclosingcontrole.			Is Desuma	WI gaan dit advies niet opvolgen. CID is een wettelijke verplichting die we uitvoeren. We gebruiken het wel in de begroting en in de staat van woerden. Het is wat ons betreft een indicator op basis waarvan management en bestuur kunnen besluiten op acties en onderdelen.
21		Inzicht in verplichtingen: Op basis van bevestigend vragenonderzoek blijkt dat alle verplichtingen die zijn aangemaakt in 2016 als negatieve bestedingen worden geboekt in het nieuwe jaar. Hierdoor is er op basis van de financiële administratie geen inzicht in de afloop van verplichtingen.	WI hebben vernomen dat op basis van de cliëntregistratie inzichtelijk is op welk jaar een bestelling betrekking heeft. Daarnaast adviseren wij u om vanaf 2017 niet meer de verplichtingen zoals opgenomen in de jaarclosing op te boeken. Daarnaast adviseren wij u om bij het boeken van de jaarclosing: vanuit de cliëntregistratie naar de financiële administratie een uitgangspunt te maken per jaarcijfer. Zo is er ten alle tijden inzicht in de afloop van deze verplichtingen vanuit de financiële administratie.			Is Desuma	Zoals afgeproken in de meeting van 21 november is een aparte "uitgangspunt" gekend aan de betreffende ICT's. Op deze uit wordt de verplichting gegevoel en de doorboeken geadministreerd, zodat inzicht bestaat in de afloop van de verplichtingen.
22		Aanpak uitgangspunt: Op basis van bevestigend vragenonderzoek is gebleken dat er gedurende het jaar geen zichtbare aanpak uitgangspunt is gemaakt tussen de financiële administratie en de cliëntregistratie. Dit geldt tevens voor de aanpak tussen de financiële administratie en de cliëntregistratie.	WI adviseert u om gedurende het jaar de benodigde informatie uit te wisselen. Voorafgaand de jaarclosingcontrole ontvangen wij graag de zichtbare aanpak uitgangspunt tussen de financiële administratie - cliëntregistratie - portaal SVI.			Is Desuma	Er is geen cliëntregistratie in het financiële systeem. Het is alleen mogelijk om vanuit GWS de combinatie tussen personen en bestellingen te maken. Er wordt wel een geïntegreerd overzicht "aanpak uitgangspunt" gemaakt op grootboekniveau vanuit de ICT's in het financiële systeem.
Grondexploitatie							
23		Inzicht in inname beheersing grondexploitatie: Als onderdeel van de risicoanalyse is inzicht nodig in de belangrijkste (schattings)risico's in de grondexploitatie en de hiermee samenhangende maatregelen van inname beheersing. Vraag ontvangen wij het volgende inzicht voorafgaand de jaarclosingcontrole:	Voor schattingen is onder andere het volgende van belang: 1) Zijn de gegevens die uw gemeente gebruikt zichtbaar aangesloten met door het college en de raad goedgekeurde besluiten en budgetten en zijn ze in lijn met strategische en operationele plannen, zoals de nota grondbeleid? 2) Zijn de belangrijkste veronderstellingen waarop de schatting berust (programma, planning, prijs, parameters zoals reële en inflatie en plankosten) herleidbaar aan gewijzigde marktvoorwaarden, adequaat vastgesteld en goedgekeurd door het college en/of de raad. Inhoudt alternatieve scenario's? Kent u de belangrijkste veronderstellingen onderbouwen met betrouwbaar bewijsmateriaal en externe bronnen? 3) Wat ligt er vast van de manier waarop u bepaakt dat (belangrijke) gebeurtenissen na balansdatum zijn betrokken in de schatting? 4) Hoe gaat uw gemeente om met het verlaten van verschillen tussen werkelijke uitkomsten en eerder gedane schattingen. Nyvoorbeeld: uit een voorgaand boekjaar? Is er een rapportageprocedure voor de Raad/college op welke manier u de kwaliteit van de schattingen uit het voorgaand boekjaar bevestigt in de monitoring en versiering van het schattingsproces? Wat is de rol hierbij van het college e.g. de raad?			Edward v.d. Ekhout	1) Dit is het geval inderdaad 2) Ja, voor nadere uitwerking zie 17A.0041 (parameters) 3) Binnen de projecten wordt in projectoverzicht jaarlijks een risicoanalyse uitgevoerd. Daarnaast wordt geëvalueerd om de risico's zo goed als mogelijk inzichtelijk te maken en te beschrijven of er in jaarclosing de vermeden/gemiddelde e kunnen worden. Wanneer zich gebeurtenissen voordoen die grote financiële impact hebben, worden die besproken met de portefeuillehouder en/of raad. Als de verwachting is dat de gebeurtenissen blijvende impact hebben op de geprognosticeerde kosten/opbrengsten wordt dit verspreid in de herziening van de grondexploitatie. 4) De grondexploitatie van de gemeente Woerden worden jaarlijks herzien en verzet in het SP4. Het grondexploitatie wordt een verscheidensamen van de kosten en opbrengsten afgewerkt. Deze analyse van verschillen wordt in eerste instantie met het college in overleg met de raad besproken en onderdelen van de jaarlijkse herziening van de prezen. Verschillen worden beschouwd in relatie tot geprognosticeerde (nog te maken/realiseren) kosten en opbrengsten.
Werkprocessen							
24		Beleidsplan 2018 Werktijdzaamheden: Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geconstateerd dat nog niet alle werkprocessen zijn geoptimaliseerd tussen gemeente Woerden en Oudezater.	WI adviseert u om de werkprocessen verder te structuren. Dit is tevens een actieplan vanuit de evaluatie jaarclosing 2016.			Allen	Voor de werkprocessen geldt 1 proces voor zowel Woerden als Oudezater, tenzij er middelen een taakdeling specifiek voor wordt gekozen om af te werken.
Fraudepreventie							
25		Beleidsplan 2018 Fraudepreventie: Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geconstateerd dat de gemeente Woerden niet voldoende aandacht besteedt aan de fraudepreventie in de financiële administratie en de cliëntregistratie.	Van belang is dat intern een frauderisicoanalyse wordt uitgevoerd en geïntegreerd in de voorbereiding van de jaarclosingcontrole 2017. De volgende stappen kunnen voor de frauderisicoanalyse worden onderkend: 1) Uitvoeren van een organisatie brede frauderisico inventarisatie, zodat een door de hele organisatie gedragen frauderisico inventarisatie kan worden opgesteld. 2) Voeren van frauderisico discussie met het college en de auditcommissie. 3) Uitwerken van de getroffen beheersmaatregelen ter afdekking van onderkende frauderisico's, identificatie van risico's en verbetermaatregelen aan waar nodig risico's af te dekken.			Daniëlle Nijders	Gebaseerd op overige maatregelen die worden getroffen, achten wij de kans gering de fraude voor te worden gepleegd. Zonder dat de geconstateerde risico's worden afgedekt door de aanbeveling op dit moment geen prioriteit binnen Concernaars. Momenteel is wel de G groep actief met het registratieproces. Hiernaast willen we voldoende bewustzijn creëren bij alle medewerkers over onze handen. Het afleggen van de ambtsedeeltekste is daar ook onderdeel van.